

JACK LONDON

FOTOGRAAF VAN 'HUMAN DOCUMENTS'

'De roep van de wildernis', 'De zeewolf', 'Pittah de grijze wolf', menigeeen kent de avonturenboeken of heeft ooit de verfilmingen gezien. Ruim een eeuw na de eerste uitgave worden de romans en verhalen van Jack London nog steeds herdrukt en gelezen. Hij geldt nog altijd als een van de grote 20e eeuwse Amerikaanse schrijvers. Tegenwoordig is echter amper bekend dat hij eveneens een verdienstelijk fotograaf is geweest, die aan het begin van de 20e eeuw zijn artikelen en reisverslagen illustreerde met eigen opnamen.

Spitalfields Gardens, 1902. Citaat bij deze foto uit People of the Abyss: On the benches on either side was arrayed a mass of miserable and distorted humanity [...]. It was a welter of rags and filth, of all manner of loathsome skin diseases, open sores, bruises, grossness, indecency, learning monstrosities, and bestial faces. A chill, raw wind was blowing, and these creatures huddled there in their rags, sleeping for the most part, or trying to sleep. Here were a dozen women, ranging in age from twenty years to seventy. Next a babe, possibly of nine months, lying asleep, flat on the hard bench, with neither pillow nor covering, nor with any one looking after it. Foto ID 476322

BIOGRAFIE

Jack London wordt op 12 januari 1876 in San Francisco geboren als John Griffith Chaney. Hij is de zoon van William Chaney en Flora Wellman, maar William is niet gediend van een kind en laat zijn vrouw in de steek. Flora hertrouwt in september 1876 met weduwnaar John London. Ze is niet in staat om de baby borstvoeding te geven, zodat het kind onder de hoede komt van buurvrouw Virginia Prentiss, een voormalige slavin die net een doodgeboren kind ter wereld heeft gebracht. Het is Virginia die gedurende zijn hele jeugd de moederrol vervult en hem ook de bijnaam Jack geeft, de naam die hij op zijn elfde aanneemt in plaats van Johnny. Jack is een wildebras en avonturier. Op zijn vijftiende koopt hij een bootje waarmee hij de vangst van oestervissers wegkaapt uit hun netten. In 1893 maakt hij als matroos een zeereis van zeven maanden die hem onder andere naar Japan en Hawaï voert. In de jaren negentig heeft hij diverse baantjes waar hij hard moet werken en weinig verdient. Tussen-door zwerft hij door de V.S. als blinde passagier op vrachttreinen én doorloopt in achttien maanden de hele high school. In 1896 staat hij al bekend als socialist, geeft redevoeringen en stuurt brieven naar de kranten. Dan wordt er goud gevonden in Alaska en begint de Klondike gold

rush. Jack moet erbij zijn en vertrekt naar het hoge noorden. Rijk wordt hij er niet maar wel verzamelt hij een schat aan ervaringen die hem later inspireren bij het schrijven van zijn bekendste verhalen en romans. Als hij in de zomer van '98 berooid terugkeert, besluit hij om de kost te gaan verdienen als professioneel schrijver. In het kader van dit artikel past het niet om verder in te gaan op Jacks literaire werk. Internet biedt daarover ruim informatie.

In 1900 trouwt hij met Elizabeth Mae Maddern, die in 1904 van hem scheidt, waarna hij in 1905 trouwt met Charmian Kittredge. Dat huwelijk houdt stand tot zijn dood. In de tropen opgelopen infecties, die op een gevaarlijke manier behandeld worden, en jarenlange alcohol- en rookverslaving komen zijn gezondheid niet ten goede. Zijn nieren functioneren niet meer naar behoren en op 22 november 1916 overlijdt Jack op veertigjarige leeftijd aan niervergiftiging of mogelijk aan hartfalen. Tussen 1900 en 1916 publiceert Jack ongeveer vijftig fictie en non-fictie boeken, honderden verhalen en artikelen. Veel van de non-fictie publicaties voorziet hij van eigen foto's.

FOTOGRAFIE

Jack ontvangt het eerste onderwijs in de fotografie in de tweede helft van de jaren 1890 van voormalig studiegenoot Fred Jacobs en die zijn verloofde Bess Maddern. Fred overlijdt onverwacht in 1898 maar de vriendschap tussen Jack en Bess blijft bestaan. Bess is amateurfotograaf en samen maken ze uitstapjes met de fiets waarbij Bess haar camera meeneemt. Tijdens regenachtige dagen worden de opnamen dan ontwikkeld in haar donkere kamer. In november 1899 schrijft Jack dat hij overal zijn camera mee naar toe neemt en het toestel langzaam aan leert beheersen. In november 1900 voert hij eerste experimenten uit met afdrukken op Velox papier, die echter te donker worden, maar ook schrijft hij dat hij langzaam bijleert. (Velox is een Kodak fotopapier voor afdrukken met behulp van kunstlicht). Hij heeft enorm drukke dagen, want meestal is het al diep in de nacht als hij toekomt aan zijn donkere-kamer werk. Uit deze snippers informatie mogen we concluderen dat Jack zich in de jaren 1899 en 1900 de basisvaardigheden van de fotografie eigen maakt.

In de literatuur over Jack is niet beschreven welke camera hij heeft gebruikt in Londen. De afmetingen van de foto's bedragen ongeveer 11 x 16 cm. Dit formaat past goed bij de No. 5 Cartridge Kodak, die van 1898 tot 1907 in de handel was. Op deze foto uit Korea in 1904 heeft Jack zo'n toestel. Het is mogelijk dat de foto's in Londen zijn gemaakt met deze No. 5 Cartridge Kodak. De No. 4A Folding Kodak voor 11 x 16,5 cm verscheen pas in 1906. Foto ID 473036

Jack London met een No. 3A Folding Pocket Kodak, Seoel 1904. Foto ID493378

De timing om non-fictiepublicaties te combineren met fotografie was perfect. Door de ontwikkeling van het halftoonraster drukprocede in de jaren 1880 konden tijdschriften, boeken en kranten op een betaalbare manier voorzien worden van foto's. De periode rond 1900 is de gouden tijd van de geïllustreerde tijdschriften, die zich ontwikkeld hadden van enigszins deftige en intellectuele ontspanningsliteratuur voor hoger opgeleiden tot massamedia voor vermaak van het grote publiek. Of geformuleerd in de woorden van Munsey, een van de belangrijke uitgevers in die tijd: de enige missie, afgezien van het maken van winst, is het vermaken van het publiek. Gemakkelijk te lezen, geen franje of subtiliteiten, maar actie, actie en altijd actie.

Het geïllustreerde tijdschrift is big business geworden tegen de tijd dat Jack het schrijven én fotograferen onder de knie heeft. Bovendien past Jacks karakter en levenswandel perfect bij de actie-formule van de uitgevers. Hij aarzelt niet om zich in de wildste avonturen te storten en heeft daar al de nodige ervaring mee opgedaan.

Jack noemt zijn foto's 'human documents'. Deze term komt uit de literaire stroming van het naturalisme, die ervan uitgaat dat de mens bepaald wordt door erfelijkheid, milieu en tijdperk waarin hij leeft. Op een wetenschappelijke manier en lettend op details laten de naturalisten zien hoe het leven van de mens er uit ziet en verklaren ze hoe het zo is geworden. Deze benadering is kenmerkend voor het werk van Jack London. Aan de hand van drie van zijn reizen beschrijf ik zijn werk.

Koreaanse vluchtelingen, 1904. Foto ID 493336

PEOPLE OF THE ABYSS

De eerste foto's van betekenis maakt Jack in de zomer van 1902 als hij voor mediamagnaat Hearst op weg is naar Zuid-Afrika om verslag te doen van de Boerenoorlog. In Londen komt hij erachter dat de oorlog inmiddels is afgelopen en hij besluit om zijn tijd nuttig te besteden en een rapportage te maken over de arme bevolking van Londen's East End. Hij verkleedt zich in tweedehands werkkleding en doet zich voor als zeeman om zich onopvallend onder de armste mensen te kunnen begeven. Hij brengt de nachten door op straat, samen met de ontheemden, slaapt en eet bij de daklozenopvang en wordt samen met de zwervers opgejaagd door de politie. Tegelijkertijd weet hij een serie foto's te maken van deze mensen die proberen te overleven aan de rafelrand van de maatschappij. Zijn journalistieke artikelen en foto's die verslag doen van de weken in Londen worden in 1903 uitgegeven in boekvorm onder de titel 'The people of the abyss', oftewel 'De mensen van de afgrond'. In het voorwoord schrijft hij dat hij onbevangen de 'onderwereld' in gaat om zich met eigen ogen een beeld te vormen, gebaseerd op feiten en

Afgebrande boerderij op een eiland in de Yalu rivier op de grens tussen Korea en China, 1904. Foto ID 471170

niet op wat anderen beweren. Hij hanteert eenvoudige criteria om er het bestaan de maat te nemen: alles wat het leven doet groeien, wat fysieke en geestelijke gezondheid bevordert, is goed; alles wat het leven schaadt, neerdukt en vervormt is slecht. Het zal niemand verwonderen dat hij veel slechte zaken tegenkomt. Jack concludeert dat het lot van de armste bevolkingsgroepen niet te wijten is aan degeneratie van het Britse volk, maar aan slecht beleid van de heersende klasse. Hebzucht, slecht bestuur, niet-efficiënte regelgeving en een gebrek aan politieke wil dragen allemaal bij aan de instandhouding van armoede en mensonwaardige omstandigheden in de sloppenwijken.

DE JAPANS-RUSSISCHE OORLOG

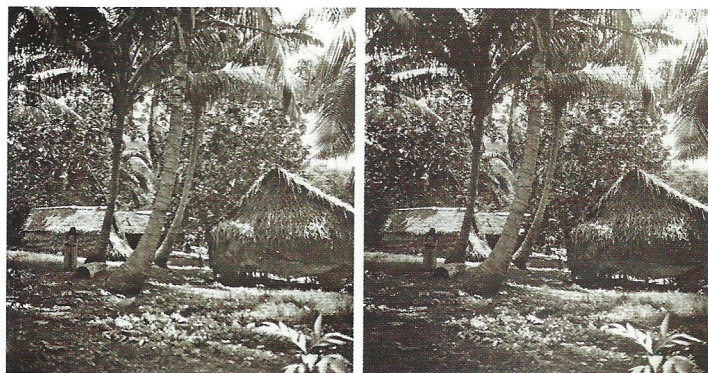
Op 7 januari 1904 gaat Jack aan boord van de S.S. Siberia om voor de San Francisco Examiner verslag te doen van de Japans-Russische oorlog die elk moment kan uitbreken. De strijd zal zich naar verwachting afspelen in het grensgebied tussen Korea en China. Zijn reis voert echter eerst naar Japan, wat niet veel problemen oplevert, en vervolgens naar Seoel en dan verder naar het noorden. Als Jack op 25 januari in Yokohama arriveert merkt hij al meteen dat de mobilisatie in volle gang is en dat reizen niet meer gemakkelijk is. De Japanners vorderen schepen en zelfs kleinere boten voor het transport van troepen en materieel. Hij is genoodzaakt om met kleine inlandse bootjes en slechts een paar Japanse of Koreaanse bemanningsleden, die meestal geen woord Engels spreken, naar het noorden te reizen. Op zee overleven ze ternaauwernood een storm, het vriest dat het kraakt en overnachten doen ze in vissershutten in de meest smerige omstandigheden.

Ook wordt Jack kort na aankomst in Japan geconfronteerd met de ver doorgevoerde militaire geheimhouding. Als hij in de havenstad Moji een paar straatopnames maakt met zijn No. 3A Folding Pocket Kodak, arresteren de Japanners hem. Ze veroordelen hem tot het betalen van een boete en confisceren zijn camera. Pas na inmenging van de Amerikaanse minister voor Japan krijgt hij zijn toestel terug.

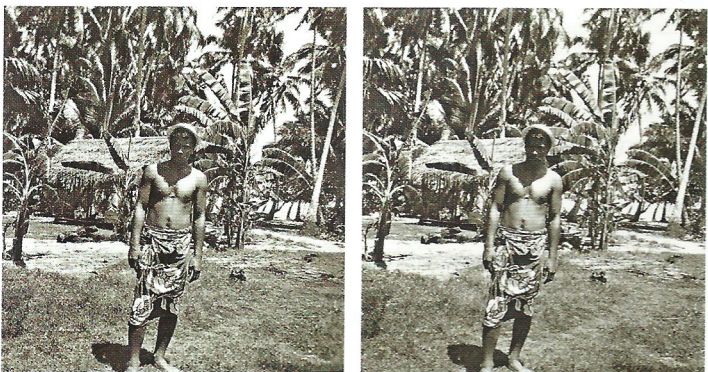

Het Japanse leger doet er alles aan om het werk van de correspondenten onmogelijk te maken. Nagenoeg alles valt onder militaire geheimhouding en ze stellen een strenge censuur in. Hun doel is om de informatiestroom volledig te beheersen en het westen te voeden met Japanse propaganda. De verslagen die de correspondenten naar hun opdrachtgevers trachten te sturen worden gecensureerd, soms aangepast door de Japanners en vaak lange tijd vastgehouden, zodat ze amper nog van waarde zijn.

Terwijl in januari 1904 de ene trein na de andere vol soldaten naar het oorlogsgebied vertrekt, "adviseren" de Japanners de journalisten om te wachten op formele goedkeuring om met het leger mee te reizen. De correspondenten worden in Seoel aan het lijntje gehouden met luxe diners en propagandaverhalen van het leger. Jack is een van de weinigen die het advies naast zich neerleggen en toch op pad gaan naar het frontgebied. Met paarden en dragers vertrekt hij meteen naar de Yalu rivier (grens tussen Chinees Mantsjoerije en huidig Noord-Korea), maar bij Sunan (iets ten noorden van Pyongyang) en nog altijd zestig kilometer verwijderd van het front, wordt hij door de Japanse militairen

Nuka Hiva, 1908. Een groepje huizen op "pae-paes" (stenen platformen). In het online archief zijn de stereofoto's niet als zodanig benoemd en dus lastig te vinden. In de beschrijving staat ten onrechte dat het twee dezelfde foto's op één afdruk zijn. Foto ID 463449

Tahiti, 1907. Uitgever H.C. White & Co. heeft Jack een stereocamera en films ter beschikking gesteld om stereofoto's te maken, maar behalve een paar niet als zodanig aangeduide foto's in het Huntington archief heb ik er geen gevonden. Foto ID 463450

teruggestuurd naar Seoel. Ruim een maand moet hij daar samen met de andere correspondenten zitten wachten. Pas begin mei geeft het leger hen toestemming om naar het noorden te gaan en op 17 mei bevindt hij zich in het hoofdkwartier van het 1e Japanse leger te Fenghuangcheng in Mantsjoerije. De Russen zijn dan echter al twee weken uit het gebied verjaagd, zodat Jack en de andere correspondenten weer achter het net vissen. Ter plekke mogen de journalisten zich niet in de richting van het front bewegen en de soldaten houden hen nauwlettend in de gaten. Jack is danig gefrustreerd, realiseert zich dat hij al de tijd geen goed werk heeft kunnen leveren en verliest alle motivatie. In juni keert hij terug naar de Verenigde Staten.

Bij het doorbladeren van de gedigitaliseerde foto-albums blijkt duidelijk dat Jack nooit in de nabijheid is gekomen van de oorlogshandelingen.

Inwoners van Nuka Hiva met de No. 4 Screen Focus Kodak, 1908. Uitsnede van een stereofoto. De rolfilmcamera is voorzien van een matglas, maar om dat te kunnen gebruiken moet het deel van het camerahuis met de film omhoog geklapt worden. Foto ID 463435

Veel opnames laten het leven van de militairen achter het front zien: poserend op een paard, op weg met materieel of in een geësceneerde actiefoto bij een stuk geschut. Verder zijn er nogal wat foto's die net zo goed door een toerist gemaakt hadden kunnen zijn, van bootjes in een haven of exotische gebouwen. Maar ook laat hij de burgerbevolking zien: op de vlucht, bij de afgebrande huizen, aan het werk of poserend in hun dagelijkse plunje. Al met al vormen zijn artikelen en foto's evengoed een boeiend verslag, dat verder kijkt dan de feitelijke strijd van de militairen. Net zoals twee jaar eerder in Londen, maakt hij rapportages van de leefomstandigheden van de bevolking van Korea en Chinees Mantsjoerije. Zijn 22 gepubliceerde artikelen en de honderden foto's schetsen een beeld van de armoede en achtergebleven ontwikkeling van de gebieden. Vanuit zijn socialistische overtuiging besteedt hij veel aandacht aan de slechte situatie van de armere bevolkingsgroepen en de rol van de elite hierin.

THE CRUISE OF THE SNARK

Jack London behoort in zijn tijd tot de best betaalde auteurs. Hij vraagt voor zijn artikelen 15 dollarcent per woord, wat tegenwoordig te vergelijken is met \$ 4. Voor elke geplaatste foto verlangt hij \$ 5, wat overeenkomt met \$ 135 nu. Ondanks de flinke inkomsten van zijn bestsellers, artikelen en foto's, dreigt rond 1906 vanwege zijn buitensporige uitgaven het bankroet. Zijn nieuwste grote project moet echter zorgen voor geld in het laatje: een zevenjarige wereldreis met het zelfgebouwde schip de Snark. Het is een perfecte gelegenheid voor de publicatie van reisverslagen in boekvorm en talloze artikelen. Niet alleen de verdiensten vormen de drijfveer achter het project. De gewaagde onderneming past helemaal bij Jacks avontuurlijke instelling, zijn overtuiging dat het leven ten volle geleefd moet worden en zijn belangstelling voor mensen in andere delen van de wereld.

In 1906 bouwt hij in eigen beheer zijn 15 meter lang zeilschip met hulpmotor. Op 23 april 1907 varen hij, zijn vrouw Charmian Kittredge, fotograaf Martin Johnson en drie bemanningsleden de haven van San Francisco uit en zetten koers naar Hawaï. De tocht gaat verder naar onder andere de Marquesaseilanden, Tuamotuarchipel, Tahiti, Raiatea en Bora Bora, Fiji, Vanuatu, Samoa en de Salomonseilanden. In november 1908 is Jack door tropische ziektes er zo slecht aan toe dat hij de Snark achterlaat bij de Salomonseilanden en in Sydney in het ziekenhuis wordt opgenomen. Op 8 december ziet hij zich gedwongen om een voortijdig einde te maken aan de wereldreis.

Fotografie vormt een wezenlijk onderdeel van de reis met de Snark en de fotograferende personen Jack, Charmian en Martin zijn goed voor-

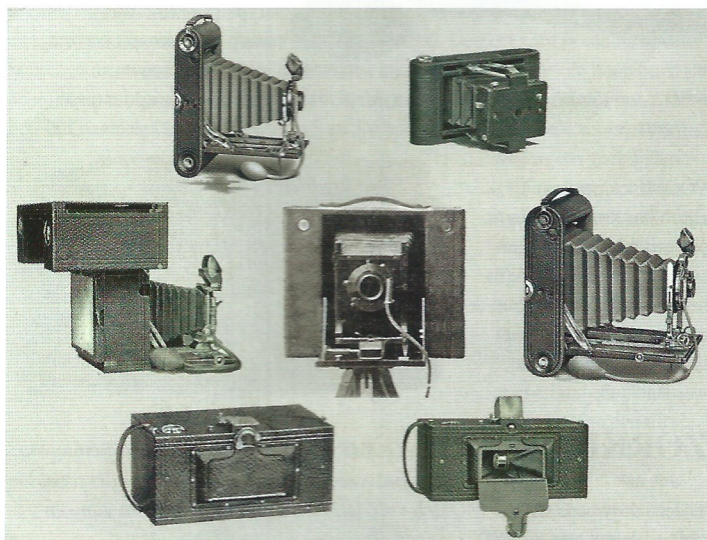

*Lepra kolonie op Molokai (Hawaii), paardenrace ter gelegenheid van feest, 4 juli 1907. Panoramafoto 6x18 cm, gemaakt met No. 1 Kodak Panoram. Citaat uit *Cruise of the Snark*: Three horses were entered, one ridden by a Chinese, one by an Hawaiian, and one by a Portuguese boy. All three riders were lepers ; so were the judges and the crowd. [...] They were yelling, tossing their hats, and dancing around like fiends. So was I. Foto ID 480218*

zien van camera's. In een brief van februari 1908 geeft Jack opdracht om films te bestellen voor de volgende toestellen:

- No. 3A Folding Pocket Kodak;
- No. 4A Folding Pocket Kodak [hij bedoelt No. 4A Folding Kodak];
- No. 0 Folding Pocket Kodak;
- No. 4 Panoram Kodak;
- No. 1 Panoram Kodak.

Verder is bekend dat hij nog een No. 4 Screen Focus Kodak en een stereocamera gebruikt. Mogelijk is de Screen Focus Kodak eigendom van Martin Johnson.

Collage van door Jack en team gebruikte cameramodellen, met opname-formaat, v.l.n.r.: Boven: 3A Folding Pocket Kodak, 8,5 x 14 cm; 0 Folding Pocket Kodak, 4 x 6,4 cm. Midden: 4 Screen Focus Kodak, 10 x 12,5 cm; 5 Cartridge Kodak, 12,5 x 18 cm; 4A Folding Kodak, 11 x 16,5 cm. Onder: 4 Kodak Panoram, 9 x 30,5 cm; 1 Kodak Panoram, 6 x 18 cm

De omstandigheden in de vochtige en tropische omgeving zijn verre van ideaal en Jack klaagt dat hij voor vele honderden dollars aan films, fotopapier en chemicaliën overboord moet gooien omdat ze bedorven zijn. In totaal maakt het team evengoed zo'n vierduizend foto's. De verschillende camera's worden door al de fotografen gebruikt en het is niet altijd duidelijk wie de daadwerkelijke maker van een foto is.

De eilanden van de Stille Oceaan en hun bewoners zijn ten tijde van Jacks reis al enkele decennia een gewild onderwerp voor foto's, waarbij meestal de nadruk werd gelegd op het exotische van de culturen. In westerse ogen waren de mannen primitieve "wilden" en de vrouwen onderdanige erotische objecten. De voorstelling van het exotische paradijs vormde een excuus om meisjes vaak af te beelden met ontbloot bovenlichaam.

Jack en zijn companen gaan over het algemeen neutraler en realistischer te werk en beelden de mensen niet af als anonieme stereotypen van een imaginaire paradijselijke cultuur maar als individuen in hun

dagelijkse omgeving. Hij fotografeert ze als personen in de context van hun familielevens, woonomgeving en werkzaamheden en met een breed scala aan emoties: trots, nieuwsgierig, humoristisch, vermoeid, etc. Opnieuw vormen zijn foto's 'human documents', waarin de successen en tegenslagen van mensen zijn te lezen en die getuigen van de krachten die werkzaam zijn op hen en hun omgeving. De eilanden van de Stille Oceaan zijn op dat moment koloniën en Jack laat zien hoe dit de levens van de oorspronkelijke bevolking vaak nadelig beïnvloedt. Op Nuku Hiva, een eiland van de Marquesas, is de bevolking bijvoorbeeld gedecimeerd door westerse ziekten en is amper nog iets over van de welstand van enkele decennia eerder. In 1908 komt er nog altijd slavernij voor in delen van de Stille Oceaan en op Guadalcanal zijn ze getuigen van slavernij op plantages en varen ze mee op het slaverschip *Minota*. Niet alles is echter een aanklacht. Zo bezoeken Jack en Charmian de leprozenkolonie op Molokai en laten ze zien dat het geen oord van verschrikking is, zoals destijds werd gedacht.

Behalve in artikelen wordt verslag gedaan van de reis in drie boeken: *The cruise of the Snark*, door Jack London (1911); *The log of the Snark*, door Charmian London Kittredge (1915); *Through the South seas with Jack London*, door Martin Johnson (1913).

TER AFSLUITING

Jack London is naast auteur van verhalen en romans ook journalist en fotograaf. In zijn werk komt de socialistische overtuiging duidelijk naar voren. Zijn productieve periode valt precies in de gouden beginjaren van de geïllustreerde tijdschriften en kranten. Behalve dat zijn foto's geld in het laatje brengen, zijn ze ook 'human documents' die ons vertellen van het leven van de mensen die hij ontmoet. Zijn foto's onderscheiden zich omdat ze niet de westerse stereotypen van zijn tijd bevestigen, maar mensen als individuen laten zien die zich trachten te handhaven in een soms vijandige omgeving.

BRONNEN

Jack London, *Photographer*, door Jeanne Reesman, Sara Hodson en Philip Adam. University of Georgia Press, 2010. ISBN 978-0820329673
Gedigitaliseerde foto's: <https://hdl.huntington.org/digital/collection/p16003coll7/> en <https://oac.cdlib.org/view?docId=tf8q2nb2xs;developer=local;style=oac4;doc.view=items>.

Zijn artikelen (zonder illustraties): <http://www.historicjournalism.com/jack-london.html>

Boeken fulltext: *The people of the Abyss* <https://archive.org/details/peopleabyss00londgoog/page/n8>. *The cruise of the Snark* <https://archive.org/details/cruiseofsnark00lond/page/n17>. *The log of the Snark* <https://archive.org/details/snarklogof00londrich/page/n8>. *Through the South Seas with Jack London* <https://archive.org/details/throughsoutheas00johnrich/page/n9>

The book of Jack London, door Charmian London Kittredge, in twee delen <https://archive.org/details/bookofjacklondon01londouft/page/n8> en <https://archive.org/details/bookofjack02londrich/page/n8>.